

A 1720/kultur**Behandlas i** Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om at afskaffe geoblocking****Förslag**

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda vad som krävs för att avskaffa geoblocking mellan de nordiska ländernas digitala tv-tjänster

Bakgrund

Mittengruppen har den 3 april 2017 kommit med ett förslag som har följande lydelse:

Midtergruppen föreslår at

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

at afskaffe geoblocking af digitale tv-tjenester mellem de nordiske lande

Utskottet för kunskap och kultur behandlade medlemsförslaget på sitt sommarmöte i juni 2017. Av medlemsförslaget framgår att Mittengruppen anser att tillgången till grannländernas tv-kanaler är viktig för den gemensamma språkförståelsen i Norden och ser geoblocking, dvs. att territoriellt begränsa tillgången till tv utbudet, såväl linjär tv som on-line, som ett gränshinder mellan de nordiska länderna. Mittengruppen anser vidare att Norden ska gå före och inte invänta eventuella beslut i EU om åtgärder för att öka tillgången till europeisk tv.

Utskottet behandlade medlemsförslaget på sommarmötet den 26 juni 2017. Utskottet var enigt med medlemsförslagets argumentation om att geoblocking utgör en barriär för det nordiska kulturutbytet. Medborgarnas förändrade mediavanor, där ett ökande antal människor, istället för att se på tv, använder digitala streamingtjänster på sina datorer, surfplattor telefoner är ett potentiellt hot mot språk- och kulturförståelsen mellan de nordiska länderna. En stor del av det populäraste materialet, också sådant som är producerat i Norden är geoblockerat för visning i andra nordiska länder.

Det pågår ett arbete inom EU som syftar till att öka tillgången till europeiska digitala

tv-tjänster. Europeiska kommissionen har lagt fram ett förslag om att utvidga det så kallade Satellit- och kabeldirektivet, som en del av strategin för en digital inre marknad, till att också omfatta innehåll som är tillgängligt online. En utvidgning av direktivet skulle öka tillgången till nordisk och europeisk tv via tv-bolagens play tjänster genom att när rättigheterna för programmen är klarerade i ursprungslandet är de automatiskt klarerade i hela EU (Country of Origin-principen). Kommissionen vill på detta sätt avskaffa omotiverad geo-blockering av program som sänds on-line på tv och radio. Detta betyder dock betyder att det finns tv-program där kommissionen menar att det är motiverat med geoblockering. Exempel på där det skulle vara motiverat att geoblockera är populära tv-serier och filmer där det finns en potential att sälja visningsrätter i Norden och övriga världen samt idrottsevenemang. Förslaget innebär således inte att, om det går igenom, allt innehåll som finns på tv-bolagens play-tjänster kommer att släppas fritt.

Anledningen till att public service-bolagen vill ha möjlighet att geoblockera är att försäljning av visningsrättigheter genererar stora inkomster till bolagen, inkomster som används till att producera nya tv-program, filmer och serier. Om allt digitalt innehåll på tv-bolagens play-tjänster skulle släppas fritt skulle bolagen behöva kompenseras för bortfallna inkomster.

I samband med att kommissionen la fram sitt förslag om ett utökat Satellit- och kabeldirektiv gjordes ett offentligt samråd. I svaren (256 st.) på samrådet är det tydligt att konsumentorganisationerna är odelat positiva till att utöka direktivet. Public service-bolagen och medlemsländerna/offentliga myndigheter är försiktigt positiva men att ingen reform får undergräva kontraktsfriheten, dvs. att public service-bolagen måste få behålla rätten att geoblockera när det är motiverat. Individuella rättighetsinnehavare och rättighetsorganisationer och de kommersiella bolagen är negativa då de menar att en reform skulle få negativa konsekvenser för finansieringen av produktionen av audiovisuellt innehåll; att rättighetsinnehavarna inte längre skulle kunna besluta om vilka territorier man kan sälja sina produktioner till samt att det skulle få negativa konsekvenser för upphovspersonernas intäkter.

I rapporten Nabolandskultur i Norden – utbredelse, adgang og brug från 2012 (utarbetad av Christian Nissen på uppdrag av Nordiska ministerrådet) konstateras det att även om det faktiska användandet av nordisk kultur från andra nordiska länder är relativt lågt så finns det framför allt ett intresse av att se mer av varandras tv-produktioner. Paradoxalt nog så är tillgången till nordiska tv-kanaler större idag än någonsin och med tillgången till de nordiska public service bolagens play-funktioner har den ökat ytterligare. I rapporten dras slutsatsen att diskrepansen mellan tillgången och det faktiska utnyttjandet dels beror på låg kunskap om hur stor tillgången faktisk är men också att rättighetsfrågorna är en barriär som måste lösas om medborgarna ska få full tillgång. Rapporten efterlyser därför en grundlig genomlysning av rättighetsproblematiken.

Utskottets synpunkter

Utskottet inser att ärendet är komplext med juridiska och ekonomiska implikationer. Rättighetsinnehavarnas krav på ersättning ska tillgodoses samtidigt som medbor-

garnas tillgång till de nordiska public service bolagens play-tjänster bör öka. Utskottet beslutade därför att ändra den ursprungliga att-satsen till att rekommendera Nordiska ministerrådet att utreda vad som skulle krävas, juridiskt och ekonomiskt, för att de nordiska länderna skulle kunna avskaffa geoblockering. Utredningen bör också redogöra för utvecklingen på området inom EU samt vad som skulle krävas för att de nordiska public service bolagen förhandlade gemensamt med upphovsrättsorganisationerna. Vidare vilken politisk vilja och politiska möjligheter det finns att lösa problematiken med geoblockering.

En särskild problematik som utredningen även bör titta på rör Åland. Åland, som är ett enspråkigt svenskt och självstyrt landskap i Finland, har inte full tillgång till Sveriges Televisions utbud genom sin play-kanal. Problemet skulle kunna lösas bilateralt genom att Svt inkluderar visningsrätt på Åland av hela Svt-plays utbud när de förhandlar med upphovsrättsorganisationerna.

Utredningen kan även se på hur utbredd användningen av sk. VPN-tjänster är i Norden. VPN-tekniken möjliggör för användaren att kringgå geoblockering genom att tjänsten tilldelar datorn en anonym IP-adress som är hemmahörande i det land vars land användaren vill få tillgång till tv utbudet från. Konsekvensen av detta blir att rättighetsinnehavarna inte får betalt för sina produkter.

En startpunkt för en sådan utredning skulle kunna vara att ministerrådet samlade politiker, upphovsrättsorganisationer, public service bolag och kommersiella aktörer för att diskutera vad som skulle krävas för att de nordiska länderna skulle avskaffa geoblockering.

Utskottet ser fram emot att ta del av utredningen, förslagsvis vid Nordiska rådets session i Oslo 2018.

Reykjavik den 20 september 2017

Angelika Bengtsson (SD)

Annette Lind (S)

Eva Sonidsson (S)

Iddimangiiu Bianco (IA)

Johan Andersson (S)

Johanna Karimäki (gröna)

Jorodd Asphjell (A) ordförande

Lars-Arne Staxäng (M)

Norunn Tveiten Benestad (H)

Pauli Trond Petersen (T)

Peter Johnsson (S)

Tony Wikström (ÅSD)